

DOĞU ASYA'DA SAVAŞ DAVULLARI

Mehmet KANCI

Blog No: 21
30.09.2012

2012 yılının Nisan ayında Japonyadan gelen bir açıklama Doğu Asyada 50 yıldan uzun bir süredir uykuda olan düşmanlıkların fitilini yeniden ateşledi. Çin Halk Cumhuriyeti , Japonya ve Tayvanın dahil olduğu adalar krizi Doğu Çin Denizinin sularını giderek ısıtıyor. Doğu Asya üzerinde bugün bir savaş hayaleti dolaşıyor. Doğu Çin Denizindeki 5 ada ve 3 kaya parçası için başlayan tartışmalar bugün yalnızca Çin Denizindeki ticaret yollarını ve bölgesel istikrarı değil, dünyanın gelecek 20 yılını etkileyebilecek sonuçlara gebe. Türkiye ise gerek bulunduğu çoğrafyadaki başdöndürücü gelişmeler gerekse medyanın küresel sorunlara bakışındaki kısırlık nedeniyle, Doğu Çin Denizindeki tayfunun uluslararası siyaset ve ekonomide yaratabileceği hasarın şimdilik pek farkında değil. Dünya ekonomisinin ikinci (Çin Halk Cumhuriyeti) ile üçüncü (Japonya) sırasında yer alan güçlerin çarpışmasının yaratacağı depremin Doğu Asya coğrafasıyla sınırlı kalacağını düşünmek, ölçülerin küresel boyutlara taşındığı günümüz dünyasında artık mümkün değil. Japonyanın Senkaku, Çin Halk Cumhuriyetinin ise Diaoyu olarak adlandırdığı adalara ilişkin kriz süreci Nisan ayında seçimle işbaşına gelen Tokyo Valisi Shintaro Ishiharanın Amerika Birleşik Devletlerine yaptığı ziyaretle başladı. Aşırı milliyetçi kanatta yer alan Vali Shintaro Ishihara bu ziyaret sırasında, Senkaku Adalarını sahibi Kunioki Kuriharadan satın almak için girişimlere başladıklarını duyurdu. Bu açıklamanın ardından kriz aşama aşama büyüme eğilimi gösterdi. Önce her iki taraftan eylemciler adalara ve kaya parçalarına çıkarak ülkelerinin bayraklarını diktiler. Bu eylemler sırasında Çinli eylemcilerin Japonya sahil güvenlik birimleri tarafından gözaltına alınmaları süreci yeni bir boyuta taşıdı. Tokyo ve Pekin yönetiminin söz düellosu sürerken 18 Eylülde taraflar arasındaki gerilim önü alınamaz bir seviyeye yükseldi. Japonyanın 1931 yılında Çin Halk Cumhuriyetinin kuzeydoğusundaki toprakları işgal etmesinin yıldönümü törenleri yeni bir protesto dalgasının başlamasına yol açtı. Başkent Pekin dahil Çin Halk Cumhuriyetinin 100den fazla

kentinde Japonya diplomatik temsilcilikleri ve şirketlerini hedef alan protesto gösterileri düzenlendi. Yer yer şiddet eylemlerine dönüşen protestolar nedeniyle Japonyanın bu ülkede üretim yapan tanınmış elektronik ve otomotiv markaları bir süre ara vermek zorunda kaldı. Japonya, Çin Halk Cumhuriyetindeki işletmelerinde faaliyetlerini durdurarak aynı zamanda Pekin yönetimine ekonomik yaptırım kartını devreye sokabileceğini de göstermiş oldu. Çin Halk Cumhuriyetinin bu hamleye cevabı ise Daioyu olarak adlandırdıkları adaların çevresine 10a yakın silahsız sahil güvenlik gemisi göndermek oldu. Pekin yönetimi bununla da yetinmedi. 24 Eylülde ilk uçak gemisinin Çin donanmasına resmi olarak katıldığını duyurdu. Çin Halk Cumhuriyeti 1998 yılında Ukraynadan satın aldığı Varyag uçak gemisini, navigasyon, silah ve motor sistemleriyle donatmış ve son 1 yıldır da deneme seferlerine başlamıştı. Bu uçak gemisi ile ilgili dikkat çekici bir not da, Çin donanmasının gemiye Liaoning ismini vermesi oldu. Liaoning 1931de Japonyanın Çin Halk Cumhuriyetini işgale başladığında ilk ele geçirdiği eyaletin ismi aynı zamanda. Aynı günlerde Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanı Leon Panettanın her iki ülke başkentindeki temasları ise sınırlı sonuç verdi. 24 Eylülde taraflar konuyu Dışişleri Bakanları Yardımcıları seviyesinde görüşmeye başladı. Japonya Dışişleri Bakan Yardımcısı Chikao Kawai, Pekine giderek Çin Halk Cumhuriyeti Dışişleri Bakan Yardımcısı Zhang Zhijun ile gelişmeleri ele aldı. Ancak bu temas bile, taraflar arasındaki krizi yumuşatmak için yeterli olmadı. Her iki ülke, diplomatik ilişki kurmalarının 40. yılı münasebetiyle yapılması planlanan tüm etkinlikleri iptal etti. Tam bu noktada krize bir başka bölge ülkesi de müdahil oldu. Tayvan, tartışmalı adalar çevresinde balıkçılarının avlanma hakkı olduğunu savunarak bölgeye 58 balıkçı teknesi ve sahil güvenlik gemileri gönderdi. Japonya sahil güvenlik gemilerinin basınçlı su kullanarak Tayvanlı balıkçıları bölgeden püskürttükleri bir deniz savaşı yaşandı. Bu noktada ilginç bir gelişme yaşandı ve Pekin yönetimi ağırlığını Tayvandan yana koydu. Bu yaklaşımda, Pekin yönetiminin adaların Çin Halk Cumhuriyeti topraklarına 350 kilometre mesafede olduğu ve Tayvan Adasının uzantısı olduğu tezi ağırlık teşkil ediyor. Japonya ise ana karaya 370 kilometre mesafedeki adaların Okinawa Adalarının uzantısı olduğu iddiasında. Japonyanın, Yunanistanla aynı seviyeye yükselen borçlarıyla Çin Halk Cumhuriyetine karşı kullandığı ekonomik yaptırım silahının sürdürülebilir olmadığı ortada. Bu ülkede neredeyse yılda bir kez başbakanlığın el değiştirmesine yol açan siyasi istikrarsızlık da Pekin ile rekabet etmesine imkan tanımıyor. Bu şartlar altında Tokyonun Senkaku Adaları üzerindeki egemenlik iddiasını hangi noktaya kadar savunabileceği şüpheli. Peki Doğu Çin Denizindeki bu egemenlik mücadelesinin altında ne yatıyor? Senkaku ya da Diaoyu olarak adlandırılan adaların çevresinde zengin doğalgaz ve petrol yataklarının tespit edilmiş olması bu tartışmanın görünen yüzünü teşkil ediyor. Ancak konunun derinine inildiğinde bir kez daha karşımıza Asya-Pasifik bölgesinde gelecek yıllarda daha da şiddetlenmesi beklenen Amerika Birleşik Devletleri-Çin Halk Cumhuriyeti çıkıyor. Çin Halk Cumhuriyetinin Doğu ve Güney Çin Denizinde egemenlik sorunu yaşadığı adalar Diaoyu ile sınırlı değil. Güney Çin Denizindeki Paracel ve Spratly Adaları da Pekin yönetiminin diğer bölge ülkeleri ile egemenlik tartışması yaşamasına yol açıyor. Bu adalar ve kıta sahanlıkları üzerinde Endonezya, Filipinler Cumhuriyeti ve Malezya gibi Amerika Birleşik Devletlerinin bölgedeki müttefikleri de hak iddia ediyor. Vietnamın da dahil olduğu bu tartışmalar beraberinde Washington ve Saygon yönetimleri arasında uzun yıllar sonra ilk yakınlaşmayı da beraberinde getirdi. Çin Halk Cumhuriyeti ile Vietnam arasındaki bu çelişkiyi dikkatle izleyen Amerikan yönetimi Savunma Bakanı Leon

Panettayı bu yılın Haziran ayında Vietnama gönderdi. Vietnam Savaşından sonra Saygonu ziyaret eden en üst düzey Amerikalı yetkili olan Panettanın temasları Washingtonun bölgedeki ağırlığını artırmaya yönelik somut bir hamlesi olarak değerlendirildi. Bu hamlenin önemini idrak etmek için Amerika Birleşik Devletlerinin 2012 yılı başında yayınladığı strateji belgesini incelemek gerekir. (http://www.defense.gov/news/Defense_Strategic_Guidance.pdf) Sözkonusu belgede Çin Halk Cumhuriyetinin askeri ve ekonomik boyutta öncelikli tehdit haline geldiği, ayrıca El Kaideden kaynaklanan küresel terörün de önüne geçtiği işaret ediliyor. Peki yeni anlayışın siyasete tercümesi nedir? Amerika Birleşik Devletlerinin yeni strateji anlayışı, askeri gücünün sıklet merkezinin Ortadoğudan Asya-Pasifik bölgesine kayacağına gösteriyor. Yani 2020 yılına kadar Amerikan donanma gücünün en az yüzde 60ı Doğu ve Güney Çin Denizi çevresindeki Washingtona müttefik ülkelerin limanlarında konuşlanacak. Bunun için Amerika Birleşik Devletleri , Vietnam gibi geçmişin düşmanı bugünün dostu ülkelere de ihtiyaç duyuyor. Bu karar Amerika Birleşik Devletlerinin 19. Yüzyıldaki deniz hakimiyeti stratejisini geliştiren Amerikalı Amiral Alfred Thayer Mahanın Okyanuslara hakim olan dünyaya hakim olur cümlesiyle özetlenebilecek görüşleriyle de tam olarak örtüşmektedir (Mahanın konuyla ilgili kitabı: The Influence of Sea Power Upon History) . Amerika Birleşik Devletleri, Japonyadan Singapura ve hatta Avustralyaya kadar uzanan bir hatta elde edeceği deniz üsleriyle Çin donanmasını kendi karasularına hapsederek ticari ve askeri hegemonyasını küresel bir düzeye yükseltmesini önlemeyi ilk hedef olarak belirlemiş durumda. Bu politikanın bir başka açılımı ise Çin Halk Cumhuriyetinin düşüşe geçen büyüme rakamlarıyla ilgili. Asya kaplanı olarak lanse edilen Çin Halk Cumhuriyetinin 2011 yılına kadar yüzde 10un üzerinde seyreden büyüme rakamlarında yaşanan düşüş yalnızca Amerika Birleşik Devletlerini değil tüm batı dünyasını tedirgin ediyor. 106 milyar dolara ulaşan Çin Halk Cumhuriyeti savunma bütçesi, ekonomik kriz halinde 1 milyar 300 milyon nüfuslu bir ülkede işsizliğin etkisiyle yaşanabilecek sosyal patlama ihtimaliyle birleştiğinde önüne geçilmesi zor bir tehdit haline dönüşüyor. Washingtonun en ciddi kaygısı, Pekin yönetimin sınırları içerisindeki sosyal patlamaları dizginlemek için aşırı milliyetçi politikaları gündeme getirerek bölge ülkeleriyle sınırlı bir çatışma ortamı yaratması. Halihazırda Japonya ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında yaşanan adalar krizi, Amerikan yönetiminin öngörüleriyle de örtüşüyor. 1972 yılında Senkaku Adalarını Japonyaya teslim eden Amerika Birleşik Devletleri yeni geliştirdiği F-22 uçaklarını Japonyaya konuşlandırmaya başladı. Özel harekatlarda kullanılan dikey iniş kalkış kabiliyetine sahip Osprey uçaklarının yine bu ülkeye gönderilmesine yönelik tartışmalar da sürüyor. Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanı Panettanın da bu ay Tokyoya yaptığı son ziyarette Japonyaya füze savunma sistemi yerleştirilmesi için anlaşma imzalaması Çin Halk Cumhuriyetinin kuşatma altına alındığı yönündeki fikirlerini daha da tahrik ediyor. Doğu Çin Denizinde bugün yaşanan krize kısa ve orta vadede uluslar arası hukuk çerçevesinde bir çözüm bulunması bugün imkan dahilinde görünmüyor. Meselenin bir sıcak çatışmaya dönüşmesi halinde yalnızca bölge ülkelerinin değil, küresel ekonomiye vuracağı darbeyle tüm dünyanın etkileneceği gerçeğinin an meselesi olduğunun Türkiyedeki karar vericilerin ve ilgili kurumların dikkatinden kaçmaması gerekiyor.

About the author:

To cite this article: Mehmet KANCI. 2026. "DOĞU ASYA □□□ SAVAŞ DAVULLARI." Center For Eurasian Studies (AVİM), Blog No.2012 / 21. September 30. Accessed November 10, 2026. https://mail.avim.org.tr/Blog/DOGU-ASYA-DA-SAVAS-DAVULLARI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır